

Discriminatie door de overheid is een hardnekkig probleem, dat een ‘actieagenda’ nu moet doorbreken

Tan Tunali

De overheid moet niet alleen stoppen met discrimineren, maar ook zelf actief bijdragen aan gelijkheid en gelijkwaardigheid. Dat is de boodschap van de Staatscommissie tegen Discriminatie en Racisme, die maandag haar eindrapport *Discriminatie Doorbreken* heeft gepresenteerd in het Haagse [perscentrum Nieuwspoot](#).

Hoewel discriminatie op grond van artikel 1 van de Grondwet is verboden, blijkt ze hardnekkig. En de bestrijding ervan door de overheid verloopt maar moeizaam: „Er is al veel onderzoek gedaan naar structurele discriminatie en allerlei rapporten hebben oplossingen voorgedragen, maar daar is weinig mee gedaan”, zegt Joyce Sylvester, voorzitter van de staatscommissie in een persbericht.

De overheid is hoeder van grondrechten, maar draagt *zelf* ook bij aan ongeoorloofde ongelijke behandeling

De overheidsaanpak van discriminatie en racisme schiet tekort, omdat die volgens Sylvester is gebaseerd „op incidenten, waardoor structurele patronen voortbestaan”. De staatscommissie benoemt de dubbele rol van de overheid: „Zij is hoeder van grondrechten, maar draagt *zelf* ook bij aan ongeoorloofde ongelijke behandeling.” Daarom moet de overheid van de commissie kritisch naar haar eigen handelen kijken, aldus Sylvester in Nieuwspoot.

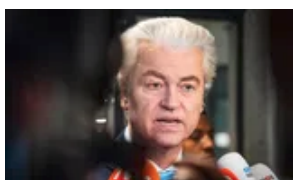
Sylvester noemde expliciet de rechtspraak, politie, reclassering en het gevangeniswezen. Deze instituties dragen vanwege de macht die ze uitoefenen een extra grote verantwoordelijkheid. Ze moeten daarom actief discriminatie voorkomen, aldus Sylvester, om „het verwoesten van mensenlevens [te] voorkomen”.

Het adviesorgaan ontwikkelde een ‘actieagenda’ waarmee discriminatie en racisme structureel moeten worden bestreden. Zo moet de overheid “een daadwerkelijke afspiegeling van de samenleving” worden. Daarnaast moeten burgers stelselmatig worden betrokken bij het vormgeven van wetgeving, dienstverlening en toezicht.

Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Pieter Heerma (CDA) onderstreept de verantwoordelijkheid om discriminatie en racisme „serieus aan te pakken”. Hij erkent dat het „noodzakelijk” is als overheid om aan kritische introspectie te doen.

[Lees ook](#)

[Wilders wordt niet vervolgd voor AI-afbeelding van vrouwegezichten, OM: ‘Voor verschillende interpretaties vatbaar’](#)

BES-eilanden

In het bijzonder vraagt de commissie aandacht voor de gelijk(waardig)heid van het Caribisch deel van Nederland. Ambtenaren zouden te vaak onvoldoende weten over de BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), wat de kans op discriminatie en racisme in beleid rond de eilanden vergroot.

Verder benadrukt de staatscommissie dat het bestrijden van discriminatie een opgave is die continu aandacht behoeft – van de overheid én de samenleving. „Discriminatie doorbreken is geen eenmalige opgave. Het is een blijvende verantwoordelijkheid van ons allemaal”, aldus Sylvester. Al eerder ontwierp het adviesorgaan [een toets](#) waarmee overheidsorganisaties risico’s op discriminatie in hun dienstverlening kunnen opsporen.

Discriminatie komt voort uit hoe overheden werken, constateerde de staatscommissie al in het meest [recente rapport](#)

over datagedreven profilering, die overheden gebruiken voor fraude- en criminaliteitsopsporing. Ze roept in het eindrapport daarom op te stoppen met die profilering. In plaats daarvan zou de overheid alternatieve methoden moeten ontwikkelen, zoals bijvoorbeeld de ‘aselecte controle’, die niet op basis van persoonskenmerken wordt gedaan.

Toeslagenaffaire

Het eindrapport werd in ontvangst genomen door de ondervoorzitter van de Eerste Kamer, Hendrik-Jan Talsma (CU), en de voorzitter van de Tweede Kamer, Thom van Campen (VVD). Het rapport is het slotakkoord van het adviesorgaan, dat in 2022 naar aanleiding van de Toeslagenaffaire op verzoek van de Tweede Kamer in het leven werd geroepen.

Activist [Jerry Afriye](#) van de beweging Nederland Wordt Beter zat bij de presentatie in een panel. Hij benadrukte het belang van een overheid die een norm stelt en zich daar ook aan houdt. „Dat kan alleen als je dat doet met de mensen die getroffen worden”, aldus Affriye. Evenals de staatscommissie pleitte hij ervoor de gemeenschappen die racisme ervaren „centraal te stellen”.

Nu is het aan de overheid werk te maken van de adviezen. De commissie „geeft het stokje door” aan het kabinet, het parlement en beleidsmakers. Ze roept het kabinet-Jetten overigens op weer een nieuwe commissie in te stellen die actief de voortgang „bewaakt en aanjaagt”.

[Lees ook](#)

[Staatscommissie noemt discriminatie door overheid ‘structureel’ en hekelt uitspraken kabinet](#)

